Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn
e-post: info@fin.ee

28. oktoober 2026

Selgitustaotlus ja märgukiri

makseasutuse intressikohustus VÕS § 717 alusel

Wallester AS (**Wallester**, registrikood 11812882) esitab käesoleva pöördumise märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (**MSVS**) tähenduses nii selgitustaotluse kui ka alternatiivselt märgukirjana. Selgitustaotlusega palub Wallester Rahandusministeeriumilt (**RMin**) selgitust võlaõigusseaduse (**VÕS**) § 717 kohaldamise kohta makseasutustele. Juhuks, kui RMin leiab, et küsimust ei saa lahendada vaid kehtiva seaduse tõlgendamise teel, esitab Wallester alternatiivselt märgukirjana ka ettepaneku seaduse võimalikuks täpsustamiseks.

Pöördumine puudutab üldist õiguse tõlgendamise küsimust, mitte konkreetset kliendivaidlust või muud üksikjuhtumit. Wallester mõistab, et RMin-i selgitus ei muuda Riigikogu vastu võetud seadust ega ole kohtule siduv. Selgitus aitaks siiski mõista, kuidas tuleb RMin-i vastutusvaldkonda kuuluvaid õigusakte koos kohaldada ja milline on asjaomaste normide eesmärk (MSVS § 3 ja § 5 lg 8). Seaduse täpsustamise ettepanek esitatakse märgukirjana ega ole nõue algatada seaduse muutmine (MSVS § 2 lg 1 p 1 ja § 5 lg 8).

Selguse huvides anname ülevaate pöördumise ülesehitusest. Esmalt kirjeldame küsimuse tausta ja ulatust (ptk 1), seejärel Eesti ja Euroopa Liidu õigusraamistikku ning teiste riikide lahendusi (ptk-d 2–4). Järgmisena esitame võimalikud tõlgendused (ptk 5), neid toetavad põhjendused (ptk 6) ja RMin-ile esitatavad küsimused (ptk 7). Alternatiivsed seaduse täpsustamise ettepanekud on esitatud ptk-s 8.

Pöördumine on esimeses järjekorras selgitustaotlus. Wallester palub esmalt kinnitada, et VÕS § 717 ei kohusta makseasutust maksma intressi makseteenuste osutamiseks saadud kliendivahenditelt. Kui RMin selle tõlgendusega ei nõustu, palub Wallester teise võimalusena kinnitada, et pooled võivad kokku leppida 0% intressimääras. Ettepanek VÕS § 717 täpsustamiseks esitatakse märgukirjana üksnes juhuks, kui RMin-i hinnangul ei võimalda kehtiv seadus kumbagi eelnimetatud tõlgendust seoses VÕS §-s 717 toodud intressikohustusega.

1. Märgukirja ja selgitustaotluse ulatus

Wallester on Eestis tegevusloa alusel tegutsev makseasutus, kes osutab makseteenuseid ja haldab klientide maksekontosid. Makseasutus on Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse (**MERAS**) § 3 lg 6 p 1 alusel üks isikutest, kellel on õigus osutada makseteenuseid.

Wallester kajastab iga kliendi maksekonto saldot oma sisemises süsteemis. Saldodele vastavaid rahalisi vahendeid hoitakse koondatult krediidiasutuses avatud eraldi kontol, lahus Wallesteri enda varast. Klient ei ole seega selle krediidiasutuse hoiustaja, vaid tema maksekonto on Wallesteri juures. Wallester peab

arvestust kliendi saldo üle ja tagab sellele vastavate vahendite hoidmise MERAS § 79 lg 1 p-des 1–2 sätestatud nõuete kohaselt.

Maksekontod on mõeldud üksnes maksetehingute tegemiseks. Käesolevas pöördumises ei ole küsimus selles, kas Wallesteri sisemises süsteemis kajastatav konto on maksekonto. Selgitamist vajab, kas kõigile makseteenuse pakkujatele sätestatud intressi maksmise reeglit tuleb samal viisil kohaldada ka makseasutuse suhtes. Selle reegli võrdlusalus on intressimäär, mida pangad tavaliselt nõudmiseni hoiustelt maksavad. Makseasutuse klientide vahendid ei ole aga MERAS § 5 lg 3 kohaselt hoiused ja nende suhtes kehtivad eraldi vara hoidmise nõuded.

2. Kehtiv Eesti õigusraamistik

2.1. VÕS-ist tulenev intressi maksmise kohustus

VÕS § 717 lg 1 sätestab, et makseteenuse pakkuja maksab kliendi kontol oleva raha eest kliendile intressi, mida arvutatakse aasta alusel ning mis kantakse kliendi kontole vähemalt kord aastas. Kui lepingus ei ole intressimäära ette nähtud, kohaldatakse VÕS § 717 lg 2 kohaselt intressimäära, mida krediidiasutused tavaliselt maksavad tähtajatute (nõudmiseni) hoiuste eest. VÕS § 717 ei nõua, et kokkulepitud määr peab olema positiivne, ega sätesta selle alammäära või suhet seadusest tuleneva asendusmääraga.

VÕS § 733^{14} lg 1 kohaselt on kliendi kahjuks sõlmitud kõrvalekalduv kokkulepe tühine, kui seadus ei näe ette teisiti. VÕS § 733^{14} lg 6 lubab makseteenuse pakkujal ja kliendil, kes ei ole tarbija, kõrvale kalduda ainult selles lõikes nimetatud sätetest, kuid VÕS § 717 nende hulka ei kuulu. Makseteenuste peatüki imperatiivne laad puudutab seega nii tarbijaid kui ka ärikliente, kuid ei anna iseenesest vastust küsimusele, millise intressimäära võivad pooled § 717 lg 2 alusel kokku leppida.

Eraldi võetuna on mõiste „makseteenuse pakkuja“ piisavalt lai, et hõlmata ka makseasutust. Tõlgendusküsimus tekib selle üldise sõnastuse koostoimest makseasutustele kohaldatavate täpsemate normidega, mis määravad klientide vahendite õigusliku liigituse, lubatud kasutuse ja hoidmise korra.

2.2. Kliendivahendite õiguslik olemus ja lubatud kasutamine

MERAS § 5 lg 3 kohaselt ei ole raha, mille makseasutus on saanud kliendilt makseteenuse osutamiseks, krediidiasutuste seaduse (**KAS**) § 4 tähenduses hoius ega muu tagasimakstav vahend ning seda ei loeta ka e-rahaks. Seega on makseasutuse maksekonto saldo ja pangahoius õiguslikult erinevad, kuigi tavakeeles võib mõlemal juhul rääkida kontol olevast rahast.

Makseasutus võib MERAS § 5 lg-s 4 nimetatud piiratud juhtudel anda makseteenuse osutamisega seotud laenu, kuid laenu ei või anda maksetehingu täitmiseks saadud või hoitavate vahendite arvel. Samuti ei või makseasutus kaasata hoiuseid ega muid tagasimakstavaid vahendeid.

MERAS § 79 lg-s 1 nimetatud makseteenuste puhul tuleb kliendi vara hoida lahus makseasutuse enda varast. Kui raha ei ole selle saamise päevale järgneva tööpäeva lõpuks makse saajale või teisele makseteenuse pakkujale edastatud, tuleb seda hoida eraldi kontol krediidiasutuses, Eesti Pangas või investeerida turvalistesse, likviidsetesse ja madala riskitasemega instrumentidesse. Alternatiivina võib kliendi vara katta nõuetekohase kindlustuslepingu või samaväärse tagatislepinguga. Makseteenustega seoses makseasutusele usaldatud kliendi vara ega selle eest omandatud vara ei kuulu makseasutuse pankrotivara hulka ning seda vara ei kasutata ka makseasutuse teiste võlausaldajate nõuete rahuldamiseks.

2.3. Erinevus krediidiasutuste õiguslikust olukorrast

Krediidiasutused tegutsevad teistsuguse õigusliku mudeli alusel. KAS § 4 lg 1 alusel võib üksnes krediidiasutus võtta avalikkuselt vastu hoiuseid või muid tagasimakstavaid rahalisi vahendeid. Krediidiasutuse lubatud finantsteenuste hulka kuuluvad KAS § 6 lg 1 p 1–2 alusel muu hulgas hoiustamis- ja laenutehingud. Oluline erinevus seisneb selles, et krediidiasutus võib hoiustena kaasatud raha kasutada seadusega lubatud finantstegevuses, sealhulgas laenude andmiseks. Makseasutus peab seevastu makseteenustega seotud kliendi vara hoidma enda varast eraldi ega või seda kasutada laenude andmiseks ega muu äritegevuse rahastamiseks.

See erinevus ei tähenda, et MERAS alusel vara hoidmise nõuetele alluvad vahendid ei võiks üldse tulu teenida. Krediidiasutus, kus makseasutus on avanud konto oma klientide vahendite hoidmiseks, võib maksta sellelt makseasutusele intressi ning turvalised ja madala riskitasemega instrumendid võivad teenida tulu (MERAS § 79 lg-d 1–3). Selline tulu on siiski vara hoidmise korralduse võimalik kõrvalmõju, mida piiravad vahendite eraldamise, likviidsuse, madala riski ja teiste võlausaldajate eest kaitsmise nõuded.

2.4. Tõlgenduslikud vastuolud

VÕS § 717 ei sisalda makseasutusele sõnaselget erandit. Samal ajal lähtub § 717 lg 2 seadusest tuleneva asendusmäära määramisel intressimäärast, mida krediidiasutused tavaliselt maksavad tähtajatute (nõudmiseni) hoiuste eest, kuigi MERAS § 5 lg 3 sätestab sõnaselgelt, et makseasutuse kliendivahendid ei ole hoiused. Asendusmäär tugineb seega õiguslikult ja majanduslikult erinevale õigussuhtele.

Teine tõlgendusküsimus puudutab kokkulepitud intressimäära. VÕS § 717 lg 2 näeb ette, et intressimäär võib olla lepingus kindlaks määratud, kuid ei nõua positiivset määra. Kui 0% intressimäär ei ole lubatud, ei sätesta seadus madalaimat lubatud määra. Samuti ei selgita seadus, kuidas määrata „tavalist“ nõudmiseni hoiuse intressimäära makseasutuse kontojääkidele, mis ei ole hoiused. Lisaküsimusi tekitab asjaolu, et kontojäägid võivad olla eri valuutades, kuuluda eri kliendirühmadele ning vastava kontoliigi tavapärane intressimäär võib turul olla 0%.

3. Euroopa Liidu õiguse kontekst

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul (**PSD2**) kohustab makseasutusi kaitsma maksetehingute täitmiseks saadud rahalisi vahendeid. PSD2 art 10 lg 1 kohaselt võib kliendivahendite kaitse tagada nende eraldamisega ning hoidmisega krediidiasutuses või keskpangas avatud eraldi kontol või investeerimisega turvalistesse, likviidsetesse ja madala riskitasemega varadesse. Teise võimalusena võib kaitse tagada kindlustuse või samaväärse garantiiga. MERAS § 79 näeb kliendivahendite kaitsmiseks ette samad võimalused.

PSD2 art 18 lg 2–5 kohaselt võib makseasutus pidada ainult maksekontosid, mida kasutatakse maksetehingute tegemiseks. Makseteenuste osutamiseks saadud raha ei ole hoius, muu tagasimakstav vahend ega e-raha. Krediiti ei või anda maksetehingu täitmiseks saadud või hoitava raha arvel. Samuti ei või makseasutus võtta vastu hoiuseid ega muid tagasimakstavaid vahendeid.

PSD2 ei kehtesta makseasutusele kohustust maksta kliendi maksekontol olevatelt vahenditelt intressi. PSD2 artikli 52 lõike 3 punkt b nõuab raamlepingus kohaldatavate intressimäärade avaldamist üksnes „vajaduse korral“ ning artikkel 54 reguleerib juba kohaldatava intressimäära muutmist. Need sätted reguleerivad seega intressimäära kohta teabe andmist ja selle muutmist juhul, kui intressi maksmise alus tuleneb lepingust või õigusaktist, kuid ei loo iseseisvat kohustust maksta maksekonto positiivselt saldolt intressi.

Samuti on PSD2 artikli 57 lõike 1 punktis c ja artikli 58 lõike 1 punktis c ainsad sõnaselged viited intressi tasumise suunale seotud vastavalt maksja või maksesaaja poolt tasutava intressiga. PSD2-st ei tulene seevastu nõuet, et makseteenuse pakkuja peab kliendi maksekonto positiivselt saldol intressi maksma. Wallesteri hinnangul kinnitab see, et positiivse intressi maksmine ei ole EL-i makseteenuste regulatsiooni olemuslik nõue ning toetab koos eespool toodud argumentidega VÕS § 717 sellist tõlgendust, mille kohaselt säte ei kohaldu makseasutuse hoitavatele kliendivahenditele või võimaldab pooltel leppida kokku 0% intressimääras.

Seda järeldust toetab ka allpool toodud liikmesriikide võrdlus, millest nähtub, et makseasutuse maksekontol olevatelt vahenditelt intressi maksmist ei käsitata EL-i makseteenuste regulatsiooni olemusliku nõudena ning mõnes liikmesriigis on sellise intressi maksmine hoopis keelatud.

4. Võrdlus teiste EL liikmesriikide õigusega

Alljärgnevad näited on asjakohased, sest Euroopa Majanduspiirkonnas kohaldatakse sama PSD2 vara hoidmise raamistikku, kuid riigisisesed seadusandjad on makseasutuste maksekontojääkide intressi küsimuse lahendanud erinevalt. Saksamaa, Austria ja Prantsusmaa regulatsioonid näitavad, et PSD2 ei nõua positiivse intressi maksmist ega makseasutuse kontojäägi liigitamist hoiusega sarnaseks tooteks.

4.1. Saksamaa

Saksamaa makseteenuste järelevalve seaduse (*Zahlungsdiensteaufsichtsgesetz*; **ZAG**) § 3 lg 3 kohaselt võib makseasutuse hallatavaid maksekontosid kasutada üksnes maksetehingute tegemiseks. Nendel kontodel olevaid vahendeid ei loeta hoiusteks, muudeks tingimusteta tagasimakstavateks vahenditeks ega e-rahaks. Samuti on keelatud maksta nende kontode saldolt intressi. ZAG § 17 lg 1 sätestab PSD2-ga samaväärsed vara hoidmise nõuded. Saksamaa õigus ühendab seega sama põhimõttelise kaitsemudeli reegliga, mis on kohustusliku positiivse intressi nõudele vastupidine.

4.2. Austria

Austria 2018. aasta makseteenuste seaduse (*Zahlungsdienstegesetz* 2018; **ZaDiG 2018**) § 7 lg-d 3–6 kohaselt võib makseasutuse kontosid kasutada üksnes maksetehingute tegemiseks ning nendel kontodel olevaid vahendeid ei loeta hoiusteks. Lisaks ei või makseasutus maksta nende kontode saldolt intressi, võtta vastu hoiuseid ega anda makseteenuste osutamiseks saadud või hoitavate vahendite arvel krediiti. ZaDiG 2018 § 18 lg 1 sätestab PSD2-le vastavad vara hoidmise nõuded.

4.3. Prantsusmaa

Prantsusmaa rahandus- ja finantsseadustiku (*Code monétaire et financier*; **CMF**) art L522-4 I osa kohaselt on makseasutuse avatud kontod üksnes maksetehingute tegemiseks kasutatavad maksekontod. Säte välistab ka kliendi vahendite ajutise paigutamise säästu- või investeerimistootesse. CMF art L522-4 II osa ütleb, et vahendid ei ole hoiused ega muud tagasimakstavad vahendid, ning keelab makseasutusel neid enda arvel kasutada. Prantsusmaa õigus rõhutab seega, et makseasutuse konto on mõeldud maksetehingute tegemiseks, mitte hoiusteks, kuigi selles ei ole Saksamaa ja Austriaga võrreldavat sõnaselget intressikeeldu.

4.4. Muude riikide õiguse võrdleva analüüsi järeldus

Ptk-des 4.1 – 4.3 käsitlemata muude EMP liikmesriikide õigusaktide hulgast ei ilmnenud samaväärset makseasutustele kohalduvat kohustusliku positiivse intressi maksmise nõuet. See järeldus on esialgne ja mitteammendav kuna asjakohased riigisisesed normid võivad paikneda eri õigusaktides, olla sõnastatud kaudselt või mitte olla täielikus ametlikus tõlkes kättesaadavad. Seetõttu tugineb käesolev pöördumine eeskätt vahetult kontrollitavatele Saksamaa, Austria ja Prantsusmaa sätetele.

5. Tõlgendus kehtiva õiguse alusel

Wallester palub küsimuse esmalt lahendada kehtiva õiguse tõlgendamise teel. Allpool esitatakse kaks võimalikku tõlgendust. Esimese kohaselt ei kohaldu intressikohustus makseteenuste osutamiseks saadud kliendivahenditele, mida makseasutus hoiab seaduses sätestatud nõuete kohaselt. Teise kohaselt võivad makseteenuse osutaja ja klient kokku leppida 0% intressimääras.

5.1. VÕS § 717 intressikohustus ei kohaldu makseteenuste osutamiseks saadud kliendivahenditele

VÕS § 717 tõlgendamisel tuleb arvestada erinõudeid mis määravad makseasutuse kliendivahendite õigusliku olemuse ja nende lubatud kasutamise. MERAS sätestab, et maksekontosid võib kasutada üksnes maksetehingute täitmiseks, kontol olevad vahendid ei ole hoiused ega muud tagasimakstavad vahendid, makseasutus ei või nende arvel laenu anda ning neid tuleb hoida seaduses sätestatud viisil. Kooskõlaline tõlgendus peaks seda õiguslikku erinevust arvestama. Kliendi kontojääk makseasutuses avatud maksekontol ei ole krediidiasutuse nõudmiseni hoiusega majanduslikult samaväärne pelgalt seetõttu, et raha kajastub maksekontol, millele kohaldub muu regulatsioon.

VÕS § 717 lg-s 2 sätestatud asendusmäär toetab Wallesteri hinnangul kitsamat tõlgendust. Võrdlusaluseks on intressimäär, mida krediidiasutused tavaliselt maksavad tähtajatute (nõudmiseni) hoiuste eest. Selline valik on arusaadav krediidiasutuse puhul, kes võtab vastu hoiuseid ja kasutab neid reguleeritud pangandustegevuses. Sellise võrdlusaluse kasutamine on aga küsitav makseasutuse puhul, sest kliendivahendid ei ole seaduse kohaselt hoiused ja neid tuleb hoida eraldi. See viitab sellele, et intressireegel on loodud eelkõige hoiusega sarnase kontosuhte jaoks, kuigi VÕS makseteenuste peatüki sätted kehtivad ka makseasutustele.

Wallester möönab, et VÕS § 717 ei sisalda makseasutusele sõnaselget erandit ning see vähendab kõnealuse tõlgenduse kindlust. Wallesteri hinnangul tuleb intressikohustuse kohaldamisel siiski eristada hoiustena kaasatud vahendeid makseasutuse klientide kontojääkidest, mida kasutatakse üksnes maksetehinguteks ja mille suhtes kehtivad vara hoidmise nõuded. Selline eristus on PSD2-ga kooskõlas ning Saksamaal ja Austrias sõnaselgelt sätestatud.

Sellest lähtudes palub Wallester RMin-il kinnitada, et VÕS § 717 tuleb tõlgendada nii, et see ei pane makseasutusele kohustust maksta klientidele intressi rahaliste vahendite eest, mille makseasutus on saanud klientidel makseteenuste osutamiseks, mis kajastuvad üksnes maksetehingute tegemiseks kasutatavatel maksekontodel ja mille suhtes täidetakse MERAS §-s 79 sätestatud vara hoidmise nõudeid.

5.2. Alternatiivne tõlgendus: lubatud on kokku leppida 0% intressimääras

Kui RMin leiab, et VÕS § 717 siiski kohaldub makseasutuse maksekontodele, palub Wallester teise võimalusena kinnitada, et lubatud on leppida kokku 0% intressimääras. VÕS § 717 lg-s 2 sätestatud

tähtajatute (nõudmiseni) hoiuste intressimäär kohaldub üksnes siis, kui lepingus ei ole intressimäära ette nähtud. Pooled võivad seega intressimäära lepingus kindlaks määrata. VÕS § 717 ei nõua, et kokkulepitud määr oleks positiivne, turupõhine või vähemalt võrdne seadusest tuleneva asendusmääraga.

VÕS § 733[14] imperatiivsusreegel ei loo iseenesest intressimäära alammäära. See välistab kokkuleppe, millega kaldutakse kliendi kahjuks kõrvale seaduse kohustuslikust nõudest, kuid sellise nõude ulatus tuleb esmalt kindlaks määrata VÕS § 717 põhjal. VÕS § 717 lg 2 jätab intressimäära sõnaselgelt poolte kokkuleppeks. Wallesteri hinnangul on 0% intressimäära kokkuleppimine selles paragrahvis antud valikuvabaduse kasutamine, mitte kõrvalekaldumine fikseeritud seadusjärgsest määrast.

VÕS § 717 lg 1 nõuab intressi arvutamist ja kontole kandmist, kuid need toimingud sõltuvad kohaldatavast intressimäärast. Kui kokkulepitud aastane intressimäär on 0%, on arvutatav summa null. Vastupidine tõlgendus – et sõnad „maksab ... intressi“ eeldavad alati positiivset summat – on võimalik, kuid eeldaks positiivse alammäära tuletamist olukorras, kus seadusandja ei ole seda määra kindlaks määranud.

0% määra lubatavust toetab ka õigusselguse argument. Kui 0% on lubamatu, jääb ebaselgeks, kas 0,0001%, 0,001% või mõni muu nominaalne määr oleks piisav, kuigi kliendi praktiline kasu võib jääda sisuliselt olematuks. Samuti ei ole selge, kuidas tuletada alammäära sättest, mis näeb ette üksnes asenduslahenduse juhuks, kui lepingus intressimäära ei ole määratud. Sõnaselgelt kokku lepitud 0% intressimäära aktsepteerimine lahendaks küsimuse kehtiva teksti alusel ja säilitaks läbipaistva lepingulise teavitamise.

Sellest lähtudes palub Wallester RMin-il alternatiivselt kinnitada, et juhul, kui VÕS § 717 kohaldub makseasutuse poolt peetavale maksekontole, võimaldab VÕS § 717 lg 2 pooltel leppida lepingus kokku 0% intressimääras ning VÕS §-st 717 ei tulene nõuet, et lepingus kokkulepitud intressimäär peab olema positiivne või vastama teatavale alammäärale.

6. Põhjendused esitatud tõlgendustele

Järgnevad põhjendused toetavad eelkõige küsimuse lahendamist ptk-s 5 esitatud tõlgenduste põhjal. Kui kumbki tõlgendus ei ole RMin-i hinnangul siiski võimalik, toetavad samad põhjused vajadust täpsustada VÕS § 717 käesoleva dokumendi ptk-s 8 kirjeldatud moel, et saavutada õigusselge ja proportsionaalne lahendus.

6.1. Makseasutuse kliendivahendid ei ole hoiused

Kui intressimäär ei ole lepingus kokku lepitud, määratakse see VÕS § 717 lg 2 järgi krediidiasutuste nõudmiseni hoiuste tavapärase intressimäära alusel. MERAS ja PSD2 kohaselt ei ole makseasutusele makseteenuste osutamiseks antud vahendid aga hoiused. Seetõttu ei ole hoiuste intressimäär nende vahendite puhul sobiv võrdlusalus.

6.2. Kliendivahendite kasutamise piirangud

Makseasutus ei või hoiuseid vastu võtta ega anda makseteenuste osutamiseks saadud või hoitavate vahendite arvel krediiti. Kliendi vara tuleb hoida makseasutuse enda varast eraldi ning maksekontosid võib kasutada üksnes maksetehinguteks. Krediidiasutus võib kasutada hoiustest saadavat rahastust oma reguleeritud pangandustegevuses, kuid makseasutus ei saa vara hoidmise nõuetele alluvaid vahendeid samal viisil kasutada. Ühesugune intressikohustus tähendaks seega ebavõrdset kohtlemist läbi selle, et sätestaks sisuliselt erinevatele regulatiivsetele ja majanduslikele suhetele sama kliendisuunalise kohustuse ning pannes selle tulemusena makseasutused põhjendamatult halvemasse positsiooni.

Maksetehingutega piiratud kasutus on oluline ka konto eesmärgi seisukohalt. Makseasutuse maksekonto on mõeldud maksetehingute võimaldamiseks, mitte säästu- või investeerimistoote pakkumiseks. Kohustus maksta kontojäägilt intressi võib anda vastupidise regulatiivse signaali, sest see seob tasu raha kontol hoidmise kestusega, kuigi konto ei ole mõeldud säästude kogumiseks.

6.3. Proportsionaalsus ja õigusselgus

Intressi arvutamine ja maksmisega seonduv kulu ei piirdu vaid klientidele makstava intressisummaga. Makseasutusel on vaja luua süsteemid ja kontrollid saldo perioodiliseks arvestamiseks, eri valuutade määrade rakendamiseks, intressimäärade ajaloo säilitamiseks ning konto avamise ja sulgemisega seotud arvutusteks. Lisaks tuleb teha paranduskandeid, arvestada ümardamisega, kanda intress kontole, koostada väljavõtteid ja teavitusi, pidada raamatupidamis- ja maksuarvestust, kooskõlastada saldosid ning hallata passiivseid, blokeeritud ja suletud kontosid. Need on suures osas püsikulud, sõltumata kliendile makstava summa suurusest.

Seadusjärgse alammäära puudumine süvendab seda proportsionaalsuse küsimust. Teenusepakkujal võib tekkida kohustus rajada kogu intressiarvestuse taristu olukorras, kus kliendi majanduslik kasu jääb nominaalseks. Samal ajal teeb alammäära puudumine raskeks lubatud ja keelatud lahenduse eristamise. Tõlgendus, mis lubab 0% intressimäära, või seaduse sõnaselge täpsustamine annaks selge ja praktikas rakendatava reegli.

6.4. Euroopa ja õigusloome kontekst

Saksamaa ja Austria keelavad makseasutuste maksekontojääkidelt intressi maksmise, Prantsusmaa aga välistab makseasutuse kontode kasutamise säästu- või investeerimistootena. Need normid ei ole Eestile siduvad, kuid näitavad, et intressimaksmise kohustuseta maksekontojääki peetakse ühilduvaks sama PSD2 raamistiku ning makseteenuste ja hoiuste kaasamise õigusliku eristusega.

Asjaolu, et PSD2 ei sätesta makseasutuse kohustust maksta maksekontojäägilt positiivset intressi, toetab täiendavalt taotletud tõlgendust. PSD2 reguleerib makseteenuste osutamiseks saadud vahendite hoidmist ja lubatud kasutust, kuid intressimäära kohta nõuab üksnes vajaduse korral teabe andmist. Seetõttu ei oleks PSD2 regulatsiooniga vastuolus tõlgendus, mille kohaselt (a) VÕS § 717 ei kohaldu vara hoidmise nõuetele alluvatele makseasutuse klientide maksekontode olevatele vahenditele või alternatiivselt, (b) makseasutus ja klient võivad teise võimalusena kokku leppida 0% intressimääras,. EL õiguse tasandil intressikohustuse puudumine ei määra iseenesest § 717 tõlgendust, kuid kinnitab, et puudub EL-i õigusest tulenev vajadus tõlgendada seda sätet makseasutuse suhtes positiivse intressi maksmist nõudvana.

2009. aasta MERAS eelnõu 610 SE esimese lugemise stenogrammist selgub, et uued makseteenuste reeglid kavandati kohalduma ühtmoodi pankadele ja teistele makseteenuse pakkujatele (MERAS eelnõu 610 SE esimese lugemise stenogramm, 18.11.2009). Stenogrammis ei käsitletud siiski eraldi VÕS § 717 intressikohustuse koostoimet makseasutuse klientide vahendite hoiusena mittekäsitamise ja vara hoidmise nõuetega. Seega on tegemist regulatsioonide koostoime küsimusega, millele stenogramm eraldi vastust ei anna.

6.5. Miks on eelistatav lahendada küsimus tõlgendamise teel

Mõlemad tõlgendused lahendaksid praktilise küsimuse kehtiva õiguse alusel. Esimene viiks intressireegli kooskõlla makseasutuse vahendite spetsiifilise õigusliku olemusega. Teine säilitaks VÕS § 717 üldise kohaldatavuse, tunnustades samal ajal VÕS § 717 lg-s 2 sõnaselgelt jäetud lepingulist valikuruumi.

Wallester mõistab, et RMin-i selgitus ei asenda kohtu tõlgendust ega muuda seadust. See annaks siiski MSVS § 3 tähenduses RMin-i ametliku selgituse kohaldatava regulatsiooni ja õigusloomepoliitika kohta. Seetõttu palub Wallester esmalt hinnata esitatud tõlgendusvõimalusi ja alles seejärel otsustada, kas seaduse muutmine on vajalik.

7. Küsimused Rahandusministeeriumile

Eeltoodust lähtudes palub Wallester RMin-ilt MSVS § 2 lg 2 p-de 1 ja 2 ning § 3 alusel vastuseid järgmistele küsimustele.

- **Küsimus 1:** Kas RMin nõustub, et VÕS § 717 tuleb koos MERAS makseasutustele kohalduvate erisätetega tõlgendada nii, et see ei kohusta makseasutust maksma intressi makseteenuste osutamiseks saadud kliendivahenditelt? St vahenditel, mis kajastuvad üksnes maksetehinguteks kasutatavatel maksekontodel ja nende suhtes täidetakse MERAS §-s 79 sätestatud vara hoidmise nõudeid.
- **Küsimus 2:** Kui küsimuse 1 vastus on eitav, st RMin leiab, et VÕS § 717 siiski kohaldub makseteenuste osutamiseks saadud kliendivahenditele, kas pooled võivad makseteenuse lepingus sõnaselgelt kokku leppida 0% intressimääras, arvestades, et § 717 lg 2 võimaldab intressimäära makseteenuse lepingus sätestada ega näe ette positiivset alammäära?
- **Küsimus 3:** Kui küsimuste 1 ja 2 vastused on eitavad, st RMin leiab, et VÕS §-s 717 sätestatud intressi maksmise kohustus kohaldub ja 0% intressimäär ei ole lubatud, siis millise sätte või tõlgenduse alusel määratakse minimaalne nõuetele vastav intressimäär?
- **Küsimus 4:** Kui küsimuste 1 ja 2 vastused on eitavad, st RMin leiab, et VÕS § 717 kohustab makseasutust maksma kliendivahendite eest positiivset intressi, siis kuidas on selline kohustus põhjendatud, pidades silmas et (a) kliendivahendid ei ole seaduse kohaselt hoiused; (b) maksekontosid võib kasutada ainult maksetehinguteks; (c) kliendivahendite arvelt ei või anda krediiti ning (d) kliendivahendeid tuleb hoida makseasutuse enda varast eraldi.

8. Ettepanek seaduse muutmiseks

Üksnes juhul, kui RMin leiab, et kehtivat õigust ei ole võimalik tõlgendada kummalgi käesoleva dokumendi ptk-s 5 kirjeldatud viisil, esitab Wallester järgmise täiendava ettepaneku märgukirjana MSVS § 2 lg 1 p 1 tähenduses. Selgituseks, et Wallester ei esita käesolevaga nõuet seaduse muutmise algatamiseks, vaid palub heas usus kaaluda VÕS § 717 täpsustamise vajadust. Küll aga palub Wallester juhul kui märgukirjas esitatud ettepanekut ei arvestata, selgitada MSVS § 5 lg 8 alusel selle arvestamata jätmise põhjust.

Allpool on esitatud kaks võimalikku lahendust, kuid need ei ole ammendavad. Ettepanekute eesmärk on leida selge ja proportsionaalne lahendus, mis on kooskõlas ülejäänud makseasutusi puudutava regulatsiooniga.

8.1. Erand makseasutuse maksekontol olevatele vahenditele

Üks võimalus ülaltoodud probleemi lahendamiseks on VÕS § 717 täiendamine selliselt, et intressi maksmise kohustus ei kehti makseteenuse osutamiseks saadud kliendivahenditele. Erand kehtiks juhul, kui kliendi maksekontot kasutatakse ainult maksetehinguteks ja vahendeid hoitakse MERAS §-s 79 sätestatud nõuete kohaselt.

8.2. Võimalus erandiks koos kliendi teavitamisega

Teise võimalusena võib VÕS-i täiendada selliselt, et VÕS lubab makseasutusel ja kliendil kokku leppida, et vara hoidmise nõuetele alluvatelt maksekontol olevatelt kliendivahenditelt intressi ei maksta, eelduselt et see on makseteenuse lepingus selgelt sätestatud.

Esimene ettepanek viiks regulatsiooni selgemalt kooskõlla makseasutuse vahendite õigusliku olemusega. Teine ettepanek kõrvaldaks õigusselgusetuse kuid säilitaks samas VÕS § 717 üldise ülesehituse ja jätaks makseasutustele vabaduse teenusetingimuste kujundamiseks ning klientidele vabaduse neile sobivaid tingimusi pakkuva makseteenuse osutaja valimiseks.

9. Lõpetuseks

Wallester palub RMin-i esimeses järjekorras kinnitada, et:

- VÕS § 717 ei pane makseasutusele kohustust maksta intressi vara hoidmise nõuetele alluvate makseteenuste vahendite eest, või alternatiivselt, et
- makseasutus ja klient võivad kokku leppida 0% intressimääras.

Käesoleva dokumendi ptk-s 8 esitatud seaduse muutmise ettepanek on asjakohane vaid juhul, kui kehtiv õigus ei võimalda RMin hinnangul kumbagi viidatud tõlgendust.

Kuna küsimus puudutab nii finantsteenuste regulatsiooni kui ka üldist eraõigust, palub Wallester RMin-il vajaduse korral kooskõlastada oma seisukoht Justiits- ja Digiministeeriumi, Finantsinspektsiooni või muu pädeva asutusega. Kui mõni pöördumise osa ei kuulu RMin-i pädevusse, palub Wallester edastada selle MSVS § 5 lg-te 3–4 kohaselt pädevale asutusele.

Wallester palub eespool esitatud küsimustele kirjalikku vastust e-posti teel aadressile **legal@wallester.com**.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Jaak Parre
õigusvaldkonna juht
Wallester AS